

DVE BALADI JIRIJA WOLKERJA

PREVEDLA M. KLOPČIČ IN V. ZORZUT

O KURJAČEVIH OČEH

*Utihnile so tovarne, ulice so utihmile,
zvezde okoli meseca oči so zatihnile,
pozna je noč in vse mesto spi,
le ena sama hiša ni še zaprla svojih oči,
svojih žarečih oči, ki v temò kriče,
da za njimi med stroji in kotli in vzvodi delavci stoje,
da so desetim delavcem mišice z jeklom se prepojile,
da bi oči in roké se jim v luč spremenile.*

*„Tone, kurjač elektrarne,
nalóži pod kotel!“*

*Kakor pred pet in dvajsetimi leti
Tone še danes z železno lopato odpira peč.
Iz nje se sukljajo in sikajo zublji prekleti
— mladenič in vigenj žareč.
Roke so trše od ognja, kakor jeklene,
ž njimi Tone nalaga polne lopate premoga v plamene,
in ker se le iz človeka svetloba rodi,
vrže vselej s premogom kos svojih oči,
in te jasne oči, kakor rože v svoji sinjini,
v kitah žic nad mestom tekó in švigajo,
da se v kavarnah, v gledališčih, najrajši nad mizo družini
v radostne luči užigajo.*

*„Sodrug, delavci elektrarne,
čudna je moja stara!
Če ji pogledam v oči,
joče in pravi, da sem vražja potvara,
da imam drugačne oči kakor svoje dni.
Ko je šla z mano k oltarju, mi pravi,
bile so kakor dva hleba velike in lepe v svoji jasnini,
a zdaj sta v obrazu kakor na krožniku praznem
ostali od hlebov le dve drobtini.“*

*Smejó se sodrugi in Tone ž njimi,
in sredi noči z zvezdami električnimi
za hip pohitijo jim misli domov,
k ženam, ki mislijo prav po otročje,
da se mož rodi pač zato, da bi bil le njihov.*

*In Tone spet kakor pred pet in dvajsetimi leti
— le težje — polne lopate pod kotel vihti.
Težko je ženo zmerom razumeti,
ima svoj prav, ki pa vendar drži.
Tone vselej rože svojih oči premogu dodá,
nemara tegà sploh ne vé — a mora,
kajti mož hoče zmerom z odprtimi očmi
leteti nad zémlo, da jo pod sabo ima,
in kakor solnce in mesec od obeh strani
da se vsipljejo žarki ljubezni in ploda skozi njegove oči.*

*Ta trenutek je Tone, žuljavi kurjač, spoznal
teh pet in dvajset let, ki jih je ob peči pregaral,
kjer žareči nož oči mu reže in seka,
spoznal, da je to dovolj, da ubije človeka,
spoznal ter zavpil nad nočjo in vsem svetom:
„Sodrugi, delavci elektrarne,
oslepel sem — ne vidim!“*

*Prestrašeni sodrugi
so naglo priskočili
in dve noči domov
za róke ga vodili.
Na pragu prve noči
žena z otrokom ihti,
na pragu druge noči
odprte nebeške dverí.*

*„Tone,
mož moj edini,
kako da v tej uri
se vračaš k družini?“*

*Zakaj si spečal se
z deklino prekleto,
z železnim dekletom,
z lopato in ognjem?
Zakaj mož si na svetu
dve ljubici izbira,
zakaj eno ubija,
od druge umira?“*

*Ne sliši slepec — v temò se pogreza,
temà ga objema, temà ga prepreza,
že ranjeno srce iz prsi odhaja,
drugih ovojev iskat gre po svetu od kraja do kraja,
a nad črno slepoto vesela svetilka visi,
to ni vesela svetilka — to so človeške oči,
to so tvoje oči, ki so se vsemu svetu podarile,
da bi videle jasno, nikdar ne vgasnile,
to si ti, kurjač, ki sam nad svojim truplom bediš
in gledaš sam nase — dasi slep pred nami ležiš.*

*Delavec umre,
delo živi,
Tone umira,
žarnica govori:*

*Žena moja — žena,
ne jokaj!*

O NEROJENEM OTROKU

*Najprej sta se nasmehnila,
potem sta se zaljubila
pri svetilki na obrežju,
kjer voda beži in beži,
in kjer stoje ljudje,
kakor da luči odsevajo z vodé.
Nazadnje sta se poljubila.*